

Sygn. akt II CSK 466/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa [...] "P." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w likwidacji z siedzibą w P.

przeciwko "X." spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji z siedzibą
w P., "R." spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.
oraz "E." spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 stycznia 2021 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt I AGz [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
 - 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego**
- na rzecz pozwanych.**

UZASADNIENIE

Powód [...] P. sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w P. domagał się ustalenia, że nieważna jest umowa sprzedaży udziałów R. sp. z o.o. w P. zawarta w dniu 2 lipca 2009 r. między P. [...] spółką z o.o. i X. spółką z o.o. Powód wniósł także o ustalenie, że uchwała nr [...] Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników R. spółki z o.o. z dnia 28 grudnia 2018 r. jest bezskuteczna oraz o ustalenie, że umowa sprzedaży użytkowania wieczystego zawarta między R. spółką z o.o. i E. spółką z o.o. w dniu 5 marca 2019 r. jest bezskuteczna. Przed doręczeniem pozwanym odpisu pozwu, powód reprezentowany przez likwidatora złożył pisemne oświadczenie z dnia 13 sierpnia 2019 r. o cofnięciu pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia. Kolejnym pismem z dnia 28 sierpnia 2019 r. likwidator spółki cofnął wskazane oświadczenie, powołując się na związany z ciężką chorobą żony stan wyłączający świadome podjęcie decyzji. Postanowieniem z dnia 25 września 2019 r. Sąd Okręgowy w P. uznał za bezskuteczne oświadczenie powoda o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o cofnięciu pozwu, uznał za dopuszczalne oświadczenie powoda o cofnięciu pozwu oraz zrzeczeniu się roszczenia i w konsekwencji umorzył postępowanie w sprawie. Zaskarżonym postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2020 r. Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie powoda, który wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służący ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi powód wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle art. 203 § 1 k.p.c. w zw. z art. 61 § 1 k.c. dotyczące kwestii, czy oświadczenie o zrzeczeniu się roszczenia towarzyszące cofnięciu pozwu wymaga - dla swej skuteczności - doręczenia drugiej stronie postępowania. W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy. Sformułowana we wniosku o przyjęcie skargi kwestia prawna nie odpowiada wskazanym wyżej wymaganiom, powszechnie aprobowanym w nauce prawa i orzecznictwie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd zgodnie z którym, cofnięcie pozwu jest czynnością procesową, tzw. procesowym oświadczeniem woli, stanowiącym przejaw odwołalności zdziałanych uprzednio czynności procesowych oraz przejaw realizacji zasady dyspozycyjności (rozporządzalności): jest działaniem powoda polegającym na rezygnacji z dochodzenia w danym postępowaniu cywilnym zgłoszonego żądania udzielenia mu ochrony prawnej w postaci skonkretyzowanej w pozwie. Cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia wywołuje nie tylko

skutki procesowe, ale także materialnoprawne. Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w piśmiennictwie wyrażany jest zgodny pogląd co do dopuszczalności odwołania oświadczenia powoda o cofnięciu pozwu i zrzeczeniu się roszczenia z powołaniem się na wady oświadczenia woli aż do chwili uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania z tej przyczyny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., I CSK 81/15, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 252/10, OSNC-ZD 2011, Nr 3, poz. 60, z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 110/07, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2004 r., II CK 80/03, nie publ., z dnia 27 lutego 1985 r., II CZ 11/85, nie publ.). Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Sąd miał na uwadze, że uchylenie się od skutków cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia nastąpiło przed wydaniem postanowienia o umorzeniu postępowania. Było jednak nieskuteczne, albowiem powód, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika procesowego, nie przedstawił faktów i dowodów świadczących o wadzie oświadczenia woli dotyczącego cofnięcia pozwu i zrzeczenia się roszczenia.

Skarżący wskazał także, że skarga jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wobec naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 61 § 1 k.c. na skutek uznania, że oświadczenie o cofnięciu pozwu i zrzeczeniu się roszczenia zostało skutecznie złożone pomimo jego odwołania przez powoda przed doręczeniem oświadczenia pozwanym. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Podkreślić też należy, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżący nie przedstawił przekonującej argumentacji świadczącej o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Teza powoda o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia ze względu na naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 61 § 1 k.c. zasadza się na twierdzeniu o materialnoprawnym charakterze czynności cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się powództwa, które nie znajduje oparcia w orzecznictwie Sądu Najwyższego szerzej przedstawionym wyżej w odniesieniu do przyczyny kasacyjnej określonej w 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. zwłaszcza wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 252/10, OSNC-ZD 2011, Nr 3, poz. 60 i powołane tam orzecznictwo).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w oparciu o zasadę słuszności uwzględniając okoliczności sprawy, w tym sytuację majątkową powoda (art. 102 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).